

EEN TUSSENSTAND

Het einde van De Kaloot?

*Freddy van Nieulande**

Op 29 juni j.l. vond er op het haven terrein van Vlissingen-Oost overleg plaats over de richtlijnen van de milieueffect-rapportage (MER) betreffende de aanleg van een containerhaven op de plaats van het unieke fossielenstrand De Kaloot. Het overleg vond plaats tussen vertegenwoordigers van natuurhistorische organisaties die hadden gereageerd op de voorlopige MER-procedure richtlijnen en het bedrijf dat van plan is ons fossielenstrand vol te bouwen (Zeeland Seaports). Ook de WTKG had bij monde van de voorzitter een notitie hierover ingediend, en was dus van de partij op het overleg. Hieronder een kort verslag van de hand van Freddy van Nieulande. (red.)

Aanwezig: Dhr. W.J. Fikken, Gemeentewerken Rotterdam, Mevr. A. Spanjers, Zeeland Seaports, Vlissingen-Oost, Dhr. F. Wesselingh, Naturalis Leiden, Dhr. A.C. Janse (als vervanger van Dhr. L. Vaessen), Werkgroep Tertiaire en Kwartaire Geologie, Brielle, Dhr. L.P.M.J. Wetsteijn, Werkgroep Geologie, Middelburg, Dhr. F.A.D. van Nieulande, Natuurhistorische afdeling Mollusken, K.Z.G.W., Nieuw en Sint-Joosland.

Naar aanleiding van een notitie van dhr. Fikken, waarin de bezwaren uit natuurhistorische hoek betreffende de MER-procedure rond de aanleg van de containerterminal werden samengevat, worden puntsgewijs betrokken punten in bespreking gebracht.

Uitgebreid wordt ingegaan op de situering van de crag-laag en de belangrijkheid daarvan voor de aanvoer van fossielen op het strand van De Kaloot. De constatering dat het om een enkele crag-laag gaat waaruit de fossielen stammen wordt in twijfel getrokken door verschillende van de aanwezigen. Het voorkomen van fossielen uit verschillende perioden (w.o. het Eemien en het Pliocene) doet vermoeden dat voor De Kaloot verschillende fossielhoudende afzettingen worden aangesneden.

Dhr. Wesselingh gaat uitgebreid in op de wetenschappelijke waarde van deze vindplaats en de continuïteit van het aanspoelen van fossielen. Gedurende een onderzoeksperiode van ongeveer 25 jaar werden hier vele soorten gevonden die nieuw zijn voor het Noordzeebekken.

Het aantal fossiele soorten dat momenteel in Nederland bekend is, bedraagt ca. 690. Daarvan werd 90% op De Kaloot aangetroffen. Dit aantal, ongeveer 620, zal nog met enige regelmaat toenemen (Janssen¹ noemde in 1975 nog een totaal van 492 soorten fossiele schelpen voor de hele Nederlandse kust, de huidige schattingen komen uit de gaande inventarisatie in het kader van de nieuwe fossielenatlas). Deze continuïteit van aanvoer van fossiele schelpen op dit strand en haar publiekelijke toegankelijkheid

maken deze locatie uniek voor geheel Europa. Uit de inventarisatie voor de nieuwe fossielenatlas is gebleken dat er nog steeds unieke vondsten worden gedaan voor het Noordzeebekken!

Ter vergelijking worden de Oost Engelse crags aangehaald, waar enigermate vergelijkbare Pliocene afzettingen dazomen. Door opheffing is dit materiaal vaak sterk ontkalkt, waardoor de schelpen zeer fragiel zijn geworden en moeilijk heel te verzamelen. Ook de mogelijkheden om Pliocene schelpen te verzamelen in het havengebied van Antwerpen is de laatste jaren sterk achteruitgegaan, onder meer door andere bouwmethoden waarbij sediment wordt vermalen, en omdat er geen vergunningen meer worden gegeven om op de bouwwerken te komen.

Als enige publiekelijk toegankelijke vindplaats is De Kaloot nog overgebleven.

Er wordt dan ook door de vertegenwoordigers van de diverse geologische c.q. paleontologische instellingen sterk gepleit voor het behoud van het voor de verzamelaars belangrijkste deel van dit strand, wat zich uitstrekt vanaf het Oostelijke havenhoofd tot aan de eerste strekdam op het strand in oostelijke richting. In dit stuk zijn de meeste soorten gevonden (te vinden). In totaal is dit een lengte van ongeveer 250 à 300 meter.

Als men voor de aanleg van de WCT (Westerschelde Container Terminal) vasthoudt aan een minimum kadelengete, dan is het voorstel om het verlies aan lengte aan de westelijke zijde voor het behoud van het fossielenstrand te compenseren met een verlenging aan de oostelijke zijde.

Daarbij zal een afweging moeten plaatsvinden in de mogelijkheid van compensatie van de natuurgebieden aan de oostzijde.

Voor het fossielenstrand is door de unieke combinatie van de voor de kust aanwezige crag-laag en de nabijheid van het strand, waar de crag-fossielen de gelegenheid krijgen om aan te spoelen, geen compensatie mogelijk. Men kan beide elementen niet langs de Westerschelde verplaatsen, of elders in het gebied herscheppen.

Uitgebreid wordt ook nog ingegaan op de constructie van de WCT.

Hier gaat voor sommige van de aanwezigen de grootste voorkeur uit naar een terminal op peilers waarmee het huidige stroomregime, de morfologie en de toegankelijkheid van het strand intact kunnen blijven.

Een mogelijk alternatief, om als er onvoldoende draagkracht zou zijn voor de hiervoor aangegeven alternatieven ten aanzien van omvang en constructie van de WCT, over te gaan tot het eventueel opbaggeren van de fossielen en deze elders op een nabijgelegen strand te depone-

ren, vindt onder de betrokkenen onvoldoende draagkracht vanwege de te verwachten problemen die dit met zich mee kan brengen, ten aanzien van vergunning voor ontgroning enzovoort. Ook het beoogde resultaat wordt vanwege kans op eventuele mechanische verminking sterk in twijfel getrokken. Temeer omdat de verwachting c.q. ervaring is dat nieuwe soorten, met name kleine en tere soorten zijn. Tenslotte kan een dergelijk alternatief niet tippen aan de (natuurlijke) continue aanvoer van fossielen van hoge kwaliteit op de Kaloot.

Dit punt wordt dan op dit moment ook niet verder bediscussieerd.

Door dhr. Fikken en mevr. Spanjers zullen gedane opmerkingen en aanbevelingen meegenomen worden in de MER, met de toezegging dat vooraleer dit definitief is, er nog een terugkoppeling naar betrokkenen zal plaatsvinden. Uitgesproken wordt, dat er behoefte is om later nog eens met elkaar van gedachten te wisselen. Eind september is de volgende ronde.

¹ Janssen, A.W. (1975). Systematische lijst van de Nederlandse recente en fossiele mollusken. Mededelingen Tertiaire en Kwartaire Geologie, vol. 12, nr. 4 pp. 115-170.

**Freddy van Nieulande, Scheldepootstraat 56, 4339
BN Nieuw en Sint-Joosland, tel. 0118 601729, email:
freddie@van-nieulande.myweb.nl*